

Vragenuur

Vragenuur

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 12.3 van het Reglement van Orde.

Vragen Wilders

Vragen van het lid Wilders aan de minister van Justitie en Veiligheid over het bericht "Buurt sloeg alarm over doodsteker; 'Politie kwam niet'; Sohani (11) vermoord".

De voorzitter:

Aan de orde is het vragenuurtje. Een hartelijk woord van welkom aan de minister van Justitie en Veiligheid. Fijn u weer in ons midden aan te treffen. Dan geef ik graag het woord in het vragenuurtje aan de heer Wilders van de fractie van de Partij voor de Vrijheid. Het woord is aan hem.

De heer Wilders (PVV):

Voorzitter. Afgelopen zaterdag werd een 11-jarig meisje op straat doodgestoken door een Marokkaanse man van 29. Mag ik om te beginnen de nabestaanden van dit meisje van 11 heel veel sterkte en kracht toewensen met het grote verlies.

Voorzitter. Ons land wordt al decennialang geteisterd door criminelen, vaak van niet-westerse afkomst, die onze gezinnen en kinderen terroriseren. Ik breng in herinnering december vorig jaar: de explosie op het Tarwekamp, waarbij zes personen om het leven kwamen. Van de vier verdachten van die misdaad zijn er drie Marokkaan. En ik kan nog vele andere voorbeelden noemen.

En nu, afgelopen weekend, het meisje van 11 dat werd vermoord. De politie is in de week voorafgaand aan die vreselijke moord gebeld door diverse buurtbewoners omdat de dader, die al in beeld was bij de politie en zorginstanties wegens bedreigingen, diefstal en geweld, de halve buurt terroriseerde. "Mama, ik ben bang voor deze man!" riep een meisje nadat zij met haar moeder vanuit de auto hun huis inrende vanwege de dader, een paar dagen voor de moord. Zelfs een paar uur voor de moord belde een bezorgde moeder de politie nog omdat ze zich door de latere dader bedreigd voelde.

Maar de politie, voorzitter, kwam niet, met alle gevolgen van dien. Is de minister van Justitie en Veiligheid het met mij eens dat dit echt onaanvaardbaar is, wat de reden ook is? Waarom is er door de politie niet opgetreden naar aanleiding van al deze meldingen van de buurtbewoners? Waarom is deze levensgevaarlijke dader trouwens in een woning gezet midden in een wijk met kinderen, in de buurt van een basisschool, die de ouders nota bene heeft moeten waarschuwen voor de dader omdat hij achter hun kinderen aan rende?

Voorzitter. Het is allemaal godgeklaagd. Wat is dit voor een ziek land geworden? Waarom laten we dit allemaal gebeuren? Graag een reactie van de minister.

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister Van Weel:

Dank, voorzitter. Afgelopen zaterdag stond de tijd even stil. Ik kon het nieuws nauwelijks bevatten. Een 11-jarig meisje is doodgestoken in Nieuwegein. Wat een onvoorstelbaar en

hartverscheurend drama. Ik wil haar naam hier noemen. Ze heette Sohani. Een 11-jarig meisje op weg naar een speelafpraak. Doodgestoken. Zo uit het leven weggerukt. Mijn gedachten zijn bij haar ouders en familie. Wat een vreselijk drama is dit voor hen. Maar ik wil hier ook stilstaan bij de omwonenden en de behandelaren. Ook bij hen laat dit drama diepe sporen na.

In het nieuws — de heer Wilders refereerde daaraan — verschenen de afgelopen dagen verhalen over de verdachte en meldingen die eerder zijn gedaan over zijn gedrag. Vanwege het lopende onderzoek kan ik daar nog niet veel over kwijt, maar wel kan ik u vertellen dat de verdachte bekend was bij politie en justitie voor eerdere veroordelingen. Ook stond de verdachte sinds 2022 onder toezicht van de reclassering. Ook was hij bekend bij het Zorg- en Veiligheidshuis. Het moet nu duidelijk worden wat deze organisaties wisten en wat er met de meldingen is gedaan. Collega Coenradie heeft een overleg opgezet voor morgen: een incidententafel met alle betrokkenen, waaronder ook politie, de zorginstellingen, reclassering, maar zeker ook de Inspectie Justitie en Veiligheid, juist om te bezien wie wat wist en wat daarmee gedaan is. Ik zal samen met de staatssecretaris uw Kamer zo snel mogelijk informeren over de uitkomst hiervan, in het besef dat ik op dit moment verder nog niet heel veel van uw vragen heel concreet kan beantwoorden. Maar ik deel uw zorgen.

De heer **Wilders** (PVV):

Wat een flutantwoord! Hoe is het mogelijk? De hele buurt, half Nederland zit nu te kijken naar uw reactie. Ze horen dat u niet eens kan aangeven waarom de politie een paar uur, een paar dagen voor deze vreselijke moord niet heeft gereageerd op telefoontjes van bezorgde, bange ouders. Als de politie er was geweest, had die moord misschien voorkomen kunnen worden! U geeft geen begin van een antwoord. Probeer het nog een keer. Geef een antwoord op de vraag waarom dat is gedaan. Geef ook antwoord op de vraag hoe het in hemelsnaam mogelijk is dat dit soort gevaarlijke gekken, die een strafdossier van hier tot Tokio hebben en in een cel of inrichting zouden moeten zitten, vrij rondlopen op straat. Hoe kan dat? Waarom heeft u daar geen antwoord op? Nederland gaat kapot aan dit multicultureel geweld. We zouden daar ook wat aan gaan doen. We hebben bijvoorbeeld afspraken gemaakt om te kijken hoe we van criminelen met een dubbele nationaliteit het Nederlandse paspoort kunnen afpakken, zodat ze ons land worden uitgezet. Niets heb ik van deze minister gezien. Ik zie de snelheid van een slak om dat aan de orde te brengen, om dat uit te voeren. Het afpakken van het Nederlanderschap kan gebeuren en moet gebeuren. Waarom bent u er niet?

Minister **Van Weel**:

Ik besef terdege dat het onbevredigend is, met al het nieuws dat we nu naar buiten zien komen over meldingen die zouden zijn gedaan, over angst die in de buurt heerste, over vragen waarom deze persoon op dat moment in die wijk was. Die vragen deel ik allemaal. Het enige dat ik u kan zeggen, is dat ik nu niet vooruit wil lopen op een grondig onderzoek naar al deze sporen. Is de politie gebeld? Hoe vaak? Waarom is daar wel of niet op gereageerd? De man stond onder toezicht van de reclassering. Wat betekende dat? Wat was er over hem bekend? Wat waren de signalen? De man heeft in zowel gesloten als open zorginstellingen gezeten. Waarom zat hij daar nu niet? Ik deel al die vragen die iedereen thuis ook zal hebben en die neerkomen op de vraag: waarom liep deze man vrij rond en kon dit gebeuren? Ik wil daar ook een antwoord op. Maar ik kan die vragen niet beantwoorden op basis van nieuwsberichten. Ik moet daar echt grondig onderzoek naar laten doen. Daar is die incidententafel voor morgen. Daar zitten alle betrokkenen aan tafel, ook de politie, de zorginstellingen en de reclassering. Geloof me wel als ik zeg dat geen van deze hulpverleners of instanties natuurlijk ooit heeft gewild dat dit zou gebeuren. Dit zijn allemaal professionals die vanuit hun eigen inspanning proberen te doen wat goed is. Toch is het gruwelijk misgegaan. Dat gaat hen evenzeer aan als dat het mij aangaat.

De heer **Wilders** (PVV):

Ik koop daar helemaal niets voor. Nederland is onveilig. Ik spreek hier met de minister van Justitie en Veiligheid. Ik voel geen begin van urgentie. Ik hoor smoesjes, ambtelijke prietpraat. We hebben geen woorden nodig, maar daden. Ik vraag de minister hoeveel dodelijke slachtoffers er nog nodig zijn voordat dit soort criminelen worden tegengehouden, van de straat worden geplukt, in een gevangenis of inrichting verdwijnen, hun paspoort kwijtraken, uit Nederland verdwijnen. Bevrijd ons land van deze ellendelingen en kom niet met bureaucratische, nietszeggende antwoorden.

Minister **Van Weel**:

Ik kom niet met bureaucratische antwoorden, maar ik moet dit wel grondig onderzoeken. Anders zou ik alle instanties die met deze man van doen hebben gehad tekortdoen. Ik deel met de heer Wilders dat we dit soort incidenten niet willen en dat we mensen die dit soort gevaar vormen voor onze kinderen, voor onze buurt, van de straat willen hebben. Die lessen wil ik ook leren. Dat is niet bureaucratisch, maar wel zorgvuldig.

De heer **Van Baarle** (DENK):

Het is verschrikkelijk wat er is gebeurd. We zijn in gedachten bij de nabestaanden. We betuigen ons medeleven. Het moet tot op de bodem uitgezocht worden hoe dit heeft kunnen gebeuren. Maar door te zeggen dat dit een daad van multicultureel geweld is, wordt de moord op een meisje aangegrepen en misbruikt om Marokkaanse Nederlanders weg te zetten, racisme te spuwen, verdeeldheid te zaaien in de samenleving en Nederlandse bevolkingsgroepen weg te zetten. Ik vraag aan deze minister om afstand te nemen van datgene wat hij net hoorde van de heer Wilders, om het op te nemen voor al die Nederlanders die net door de heer Wilders voor de bus zijn gegooid.

Minister **Van Weel**:

Ik ga over mijn eigen woorden. Ik ga niet over de woorden van de heer Wilders. Ik ga hem hier in uw Kamer ook niet recenseren. Wat mij betreft staat vandaag de tragiek centraal van een jong meisje van 11 dat is doodgestoken. Dat heeft u al van mij gehoord. Daar wil ik vandaag bijilstaan. Alle andere discussies lijken mij nu minder relevant.

De heer **Van Baarle** (DENK):

Het is wél relevant. De moord op een meisje wordt namelijk misbruikt om racisme te verspreiden door een politiek leider op wie deze regering steunt. De reacties op de tweets van de heer Wilders, die er als de kippen bij was om de nationaliteit "Syriër" dan wel "Marokkaanse Nederlander" erbij te halen, zijn verschrikkelijk. "Geert, het is een buitenlander. Eruit met dat volk." "Ze moeten allemaal oprotten." "Minder, minder, minder." "Het is gewoon een buitenlander." "Eén pot nat." "Eén pot moslimnat." Dat wakkert de heer Wilders aan met zijn reactie. Ik vraag deze regering, die zegt achter de nabestaanden te staan en die het verschrikkelijk vindt wat er is gebeurd, om niet toe te staan dat de heer Wilders dit misbruikt om zijn agenda van haat te spuwen. Neem daar afstand van. Spreek uzelf daar als Nederlandse regering tegen uit. Anders bent u gegijzeld door de agenda van haat van Wilders.

Minister **Van Weel**:

U heeft juist van mij gehoord dat ik de aandacht wil vestigen op waar het eigenlijk om moet gaan: de tragiek van een jong meisje dat uit het leven is gerukt. Als u het mij vraagt, mag dat natuurlijk niet de reden zijn om hele groepen in onze samenleving af te schrijven en tegen elkaar op te zetten, of om racistische uitingen te doen. Natuurlijk ben ik dat met u eens. Maar nogmaals, ik vind dat geen van beide kanten daar vandaag bij zou moetenilstaan. Het gaat hier om een tragisch geval. We moeten daar onderzoek naar doen. Daar wou ik het voor vandaag eigenlijk bijlaten.

De heer **Boswijk** (CDA):

De minister zei: de tijd stond zaterdag stil. Dat was bij mij en ik denk bij veel mensen in Nederland ook het geval. Ook ik wil eerst steun betuigen aan de nabestaanden, de omwonenden en alle mensen die erbij betrokken zijn. Ik hoor mezelf tegelijkertijd ook zeggen dat dit de derde keer is. We hebben in iets meer dan een jaar tijd dus twee keer eerder een soortgelijk tragisch verhaal gehoord. Elke keer zien we weer dat hulporganisaties, politie en justitie langs elkaar heen werken. We hebben onszelf namelijk dwingende privacyregels opgelegd, die uiteindelijk ook de veiligheid in gevaar brengen. Dat hebben we afgelopen weekend ook weer gezien. Ik zou de minister dus echt willen vragen: kom alstublieft met een harde deadline voor wanneer we eindelijk geïnventariseerd hebben wat de dwingende privacyregels zijn die uiteindelijk ook de veiligheid in gevaar brengen. Ik zou die eigenlijk nog dit eerste kwartaal willen hebben.

Minister **Van Weel**:

Ik weet niet of dat hierbij ook gekneld heeft. Ik weet dat deze persoon bij meerdere instanties bekend was. Ik zei al dat hij onder reclassering stond, veroordeeld is geweest en deelnam aan intensieve zorgtrajecten. Hij werd besproken in het Zorg- en Veiligheidshuis. Dat is normaal gesproken de plek waar al die instanties bij elkaar komen en juist dit soort cases bespreken. Ik weet dus niet of het delen van informatie hierbij het probleem is geweest, of dat er een verkeerde inschatting is geweest of dat er signalen zijn gemist. Ik wil dus echt eerst dat initiële onderzoek afwachten voordat ik kan bevestigen dat dit het probleem is geweest. Als dit het probleem is geweest, gaan we daar vol achteraan, want dit mag niet tot dit soort tragedies leiden.

Mevrouw **Wijen-Nass** (BBB):

Het is verschrikkelijk wat er dit weekend is gebeurd. Ook ik wil heel graag mijn medeleven uitspreken naar alle nabestaanden. Het lijkt me ook heel goed dat deze zaak verder wordt uitgezocht. Ik heb de minister zojuist horen zeggen dat er ook nog best wel veel onduidelijk is. We zien de laatste tijd toch vaak dusdanige problemen ontstaan. Het lijkt me goed dat we daar iets meer grip op krijgen. Ik zag dat Amsterdam inmiddels een meldpunt voor verward gedrag heeft geopend. Ik was eigenlijk heel erg benieuwd of de minister misschien mogelijkheden ziet om dat over het hele land uit te rollen.

Minister **Van Weel**:

Ik ken die pilot; die steunen wij ook. Het staat gemeenten vrij om te kijken wat het beste past bij lokale problematiek. Er is overigens ook een landelijk meldpunt voor verward gedrag in de maak. Er zijn verschillende manieren waarop gemeenten proberen om politie en zorg aan elkaar te binden, vooral wat betreft de initiële meldingen op straat. Ik weet niet of dat in dit geval ook het probleem was, omdat deze persoon zo nadrukkelijk in beeld was bij al die instanties. Ik denk dus niet dat dit een verwarde persoon is van wie men niet wist dat hij verward gedrag vertoonde. Ik loop dan een klein beetje vooruit op het onderzoek, maar dat kun je op basis van deze feiten eigenlijk wel zeggen. Het gaat hierbij dus meer om de appreciatie: wat is er met deze persoon gebeurd, waarom is dat niet opgemerkt en hoe heeft dit kunnen geschieden?

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Ik begrijp dat de minister vanwege het nog lopende onderzoek rondom deze gruwelijke en verdrietige gebeurtenis beperkt is in zijn beantwoording; daarom is het zo informatief mogelijk. Er was hier sprake van een melding over een persoon die onder behandeling stond bij Fivoor. Mijn hele concrete vraag is dan: is geborgd, en, zo ja, hoe is geborgd dat als er een melding binnenkomt bij de politie over een persoon die dus in zo'n behandeltraject zit, daar alle alarmbellen afgaan? Hoe gaat dat?

Minister **Van Weel**:

Dat ga ik u vertellen in die brief. Die signalen moeten er zijn. Er is normaal gesproken sprake

van een zorgsignalering bij dit soort personen. Daarbij worden instanties ook geïnformeerd op het moment dat deze personen in aanraking komen met de politie. Ik kan u echt nog niet vertellen hoe dat hier is gelopen, maar wees gerust: dat heeft onze volle aandacht. Vandaar dat morgen ook al die instanties rond de tafel zitten om hiernaar te kijken. Welke signalen hebben we gekregen in de afgelopen periode? Welke keuzes zijn er gemaakt over de behandeling en de zwaarte daarvan? Welke zorg en welke medicatie — noem het maar op — heeft deze persoon de afgelopen tijd gehad? En hoe heeft dit toch kunnen gebeuren?

De heer **Diederik van Dijk** (SGP):

Waar ik zelf dan heel veel behoefte aan heb, is dat in die brief duidelijk wordt: is dit nou een kwestie van prioriteit of gebrek aan capaciteit? Laat dat ook heel scherp worden, alstublieft.

Minister **Van Weel**:

Laat ik daar al meteen een eerste reactie op geven. De politie geeft aan alle meldingen een prioriteitswaarde. Zij kijken dus continu: is hierbij sprake van een acuut gevaar van een strafbaar feit et cetera et cetera? En dan reageert de politie altijd. Daar is capaciteit geen excuus voor; daar draaft de politie altijd voor op. Natuurlijk speelt capaciteit een rol. We weten dat er evenementen zijn waardoor de politie zwaar onder druk staat en dat we de organisatie nog niet gevuld hebben. Dat is allemaal waar, dus het capaciteitsgebrek bij de politie zal ik nooit wegzetten, maar als de politie een acute melding krijgt, dan kunt u er uiteraard op rekenen dat de politie er is.

Mevrouw **Mutluer** (GroenLinks-PvdA):

Het is absoluut hartverscheurend wat dit jonge, onschuldige meisje Sohani is overkomen. Maar het is inderdaad niet de eerste noch de laatste keer, vrees ik, dat dit ons overkomt met mensen met verward gedrag, ongeacht hun afkomst — dat wil ik vandaag ook even onderstrepen.

Een paar weken terug vroeg mijn collega Westerveld aan de staatssecretaris Zorg wat hij wilde doen om de zorg voor personen met verward gedrag aan te pakken. Toen wees hij op een werkagenda. Sohani heeft daar niks aan. Mijn concrete vraag aan deze minister is: hoeveel incidenten moeten er nog komen en hoeveel onderzoeksrapporten moeten wij, ook als Kamer, nog gaan opstellen, totdat dit kabinet inziet dat dit urgent is en dat er concrete stappen moeten worden gezet, vanuit de politie, maar ook vanuit het intensiveren van zorg, zonder dat de twee bewindspersonen naar elkaar verwijzen?

Minister **Van Weel**:

Dit is niet een kwestie van naar elkaar wijzen, maar dit is wel problematiek die over meerdere velden heen gaat. De politie wordt nu weleens oneerbiedig het duizenddingendoekje genoemd, want op het moment dat je iets tegenkomt op straat, bel je de politie. Maar de politie is niet altijd de meest aangewezen om dan ook wat te kunnen doen met de situatie die ze aantreffen. Als dat iemand is die verward is, in welke gradatie dan ook, en die persoon heeft zorg nodig, dan is de vraag eigenlijk: hoe snel kunnen we de politie ontlasten, en kunnen we de juiste zorginstantie koppelen aan zo'n persoon, om ervoor te zorgen dat hij in ieder geval in goede handen is?

Nogmaals, ik denk dat we in dit geval toch wel te maken hebben met een zwaarder geval. Dit was iemand die in alle zorgtrajecten zat of daarin heeft gezeten. Hij stond onder toezicht van de reclassering. In dit geval is het dus niet een kwestie van een agenda, maar moeten we echt kijken: wat is er in dit geval gemist, waardoor dit heeft kunnen voorkomen? Dat staat los van de grote problematiek die we zien voor de politie rondom personen met verward gedrag. Uit mijn hoofd hebben we het dan over een kleine 150.000 meldingen, alleen al afgelopen jaar. Daarbij moeten we echt met meerdere bewindspersonen — dit kan ik namelijk niet in m'n eentje en de politie kan dit ook niet alleen — met een aanpak komen die ervoor zorgt dat we dat weer behapbaar maken en waarmee we de straten veiliger maken.

De heer **Eerdmans** (JA21):

Het is diep tragisch wat er in Nieuwegein is gebeurd, maar het is ook zeer onvoorstelbaar dat een man met zijn achtergrond, bij wie er diverse alarmbellen afgingen, in zo'n kinderrijke omgeving kon blijven wonen. Dat vind ik eigenlijk de hoofdvraag. Ik ben het helemaal met de minister eens dat hij nog het een en ander aan uitzoekwerk heeft te doen voordat wij over alle details kunnen worden geïnformeerd. Wat mij echter wel steekt, is dat het fenomeen verward gedrag, waar dit altijd mee begint en wat in dit geval dus veel te lang heeft mogen duren, bij sommige meldkamers in 50% van de gevallen de reden is om te bellen met de politie. Om zo veel gevallen gaat het inmiddels. Dan zijn de incidenten gewoon niet meer te tellen. Mijn punt is dat we landelijk meer regie moeten pakken op het aanpakken van mensen met verward gedrag. Het gebeurt te weinig en daarom heb ik gezegd: zijn de Skaeve Huse, een bekend fenomeen voor mensen die gelukkig nog niet zo ver heen zijn als de man uit Nieuwegein, niet een middel dat we kunnen gaan oppakken om veel meer te doen aan mensen met totaal uit de regels gelopen gedrag?

Minister **Van Weel**:

Ik sta hiervoor aan de lat en ik loop hier niet voor weg. Dat doe ik samen met de minister van Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport. Wij drieën zijn eigenlijk de eigenaren van dit probleem. Het is onze taak om het aantal meldingen terug te brengen. Uw suggestie neem ik ook heel graag mee naar de collega's om te kijken of dit soelaas zou kunnen bieden. Ik kan me daar wel iets bij voorstellen.

De heer **Jetten** (D66):

De 11-jarige Sohani is op koelbloedige wijze vermoord afgelopen zaterdag en ook mijn gedachten gaan uit naar alle nabestaanden, die we veel sterkte wensen. De heer Wilders was net behoorlijk fel op de politie. Het gaat nu in dit vragenuur ook heel veel over de politie. Maar laten we wel wezen, de politie zegt eigenlijk al jaren tegen dit kabinet: "Wij kunnen dit niet aan. U vraagt iets van ons dat niet onze taak is, namelijk verwarde mensen zorg geven zodat ze beter kunnen worden en/of geen gevaar voor de samenleving zijn." Mijn hele concrete vraag aan de minister is: wat gaat het kabinet doen om de zorg voor verwarde personen te verbeteren? Hoeveel extra geld gaat u daarvoor uittrekken? Dit is namelijk geen probleem van de politie; het is een probleem van de samenleving en het is aan het kabinet om dat op te lossen.

Minister **Van Weel**:

Ik ben het er helemaal mee eens dat dit niet het probleem van de politie is en dat dit een enorme belasting is voor de politie. Laat ik tegelijkertijd ook zeggen dat ik wel blij ben dat mensen de politie bellen op het moment dat ze zich onveilig voelen. Dat geeft wel aan hoe enorm veel vertrouwen er is in de politieorganisatie. En de politie, waakzaam en dienstbaar als ze zijn, komt ook altijd om te helpen als er sprake is van gevaar. Uiteraard is het dan wel de vraag hoe je dit soort personen zo snel mogelijk kunt doorverwijzen naar de relevante instanties en instellingen, en hoe je ervoor zorgt dat de politie niet uren zit opgescheept met iemand in een politiecel die eigenlijk geen cel, maar gewoon acute zorg nodig heeft, om maar een voorbeeld te noemen.

Door het land heen zijn er de afgelopen jaren echt initiatieven geweest. Zo werd de verwardepersonenlijn al genoemd, waardoor je direct schakelt met de zorg. Die initiatieven werken, maar nog steeds hebben we dit niet onder controle. Wij zijn een aantal maanden geleden gekomen met een beleidsreactie op de parlementaire verkenning; dat is ons kompas. Zoals de heer Eerdmans net suggesties deed, zo zullen er meer zijn. Dit vereist ook creatief nadenken. Het is niet alleen een kwestie van geld en capaciteit. Het is ook de vraag hoe we dit organiseren op een manier dat we de politie ontlasten.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

Ik leef van harte mee met de familie, de nabestaanden, de buurtgenoten en de klasgenootjes

van dit onschuldige meisje. Ik denk dat iedereen adem stakte toen we het nieuws hoorden en dat we allemaal met duizend vragen zitten. We leven mee met hen die afscheid moeten nemen deze week. De opdracht aan ons als Kamer en kabinet is om nu daadwerkelijk lessen te leren. Ik pakte het rapport van Bart van U. erbij. De commissie-Hoekstra kwam in 2013 met zeer felle bevindingen, ook over de samenwerking tussen ggz en politie. Tien jaar later schreef Hoekstra opnieuw dat er te weinig gebeurd was. We hebben er met elkaar bij gestaan. Daarom heb ik de volgende vraag aan de minister, in aansluiting op collega's die al aangaven dat er nu actie moet volgen. Bent u bereid om opnieuw deze aanbevelingen en bevindingen erbij te pakken en in het kabinet aan te wijzen wie er eindverantwoordelijk is? Als we tussen ggz en justitie heen en weer blijven schuiven, dan houden we het gesprek hier, maar lossen we de problemen niet op.

Minister Van Weel:

Dat is zeker niet onze intentie. Wij drieën staan hiervoor aan de lat. De minister van Binnenlandse Zaken is de coördinerend minister. Zij voorkomt überhaupt al dat er geschoven wordt tussen Justitie en Volksgezondheid. Dat geeft het gezamenlijke karakter weer. Natuurlijk zijn we bereid om ook alle aanbevelingen uit het verleden daarin mee te nemen. Ik wil het wel even loskoppelen van dit specifieke geval, want we zullen moeten onderzoeken wat nou hiertoe heeft geleid. Ik wil niet dat de problematiek van personen met verward gedrag automatisch wordt gekoppeld aan dit geval. Dat is het enige voorbehoud dat ik maak.

De heer Dijk (SP):

Ook namens de SP alle steun voor de nabestaanden en de omwonenden, maar ook voor de mensen die nu aan het werk zijn om ervoor te zorgen dat de buurt, de mensen die het betreft, de nabestaanden, voldoende steun en ondersteuning krijgen in deze ontzettend moeilijke tijd. De overheid kan dit soort dingen nooit helemaal voorkomen, maar de overheid kan er wel voor zorgen dat de kans op dit soort verschrikkelijke gebeurtenissen zo klein mogelijk is. Daarom is er hier wel sprake van overheidsfalen. Kabinetten hebben jarenlang bezuinigd op de politie, de ggz en de woningbouw. We zien een concentratie van problemen in buurten en wijken. Die stapelen maar op. Er moet geïnvesteerd worden in onze samenleving, in de breedste zin van het woord, voor al die mensen die nu keihard aan het werk zijn in die buurt, rondom de mensen waar het om gaat, rondom de nabestaanden. Mijn vraag aan dit kabinet is de volgende. U zegt dat er een plan komt en u geeft net aan dat het niet alleen maar over geld gaat, maar ook over een andere aanpak. De vraag van de SP-fractie is wel: wanneer gaat het kabinet investeren in de woningbouw, de ggz, de politie, de gevangenen, waar geen plekken zijn, en de klinieken, waar geen plekken zijn voor verwarde personen? Wanneer gaat het investeren in al die dingen, zodat de overheid wel kan voorkomen dat dit nog een keer gaat gebeuren?

Minister Van Weel:

Voordat dit een debat wordt over de Voorjaarsnota en we alle problemen erbij betrekken, wil ik toch even terug naar de kern. Hier is op een tragische wijze een meisje van 11 doodgestoken. De dader daarvan was bekend bij politie en justitie, liep in diverse zorgtrajecten en stond in die zin in relatie tot de overheid. Daarvan was het doel nou juist om te voorkomen wat hier helaas is gebeurd. Dat is echt wat anders dan de bredere problematiek die we moeten aanpakken als het gaat om de capaciteit van de politie, de woningbouw et cetera et cetera. Ik zou die twee hier vandaag niet zo een-op-een aan elkaar willen koppelen. Het gaat hier vandaag om de tragiek die we hebben gehad, de aanpalende problematiek van verwarde personen en hoe we daarmee om moeten gaan. Maar heel veel verder zou ik dit debat niet willen trekken.

De voorzitter:

Dertig seconden voor de heer Dijk.

De heer **Dijk** (SP):

Ik ben het helemaal met de minister eens dat alle feiten nog onderzocht moeten worden. Daarom is het ook eigenlijk een beetje apart dat we er hier nu al zo over spreken. Maar aangezien dat de situatie is, vind ik het juist heel reëel om dat wel breder te pakken en wel naar de samenhang der dingen te gaan kijken. Anders gaan we namelijk op een incident inzoomen, een verschrikkelijk incident, een verschrikkelijke gebeurtenis, en allerlei conclusies trekken. Dat is exact de reden waarom ik het breder heb getrokken. Ik hoor andere partijen dat gelukkig ook doen. Maar dat betekent wel, ook voor al die andere partijen die dat aangeven, dat er geïnvesteerd moet worden, juist in die publieke voorzieningen waar we het net al over hadden, in die publieke taken. De politie geeft al jarenlang aan dat ze te maken heeft met veel te veel mensen met verward gedrag.

Minister **Van Weel**:

We hebben het over de problematiek van mensen met verward gedrag gehad, ook in relatie tot de capaciteit van de politie. In algemene zin: er wordt weer extra geld uitgetrokken voor de politie, ook door dit kabinet. Dat wil niet zeggen dat we met de politie alle problemen kunnen oplossen. Dat is nou juist de reden waarom ik met personen met verward gedrag tot een andere relatie wil komen. Dat geldt ook voor het demonstratierecht, voetbalwedstrijden, you name it. Uiteindelijk gaan we Nederland niet veiliger maken door de capaciteit van de politie te verdubbelen. Dat wil ik hier toch maar gezegd hebben. Dat is niet de oplossing voor alle problemen die wij ervaren. Dat vereist niet alleen meer samenwerking, maar dat vereist ook dat we meer diensten binnen de samenleving aan elkaar koppelen, zorgen voor betere informatie-uitwisseling et cetera et cetera. Het is niet alleen maar geld.

De heer **Six Dijkstra** (NSC):

De moord op het 11-jarige meisje is, zoals eerder gezegd, afschuwelijk. Het is goed dat de minister onderzoek gaat doen en tot de bodem gaat uitzoeken welke signalen er gemist zijn en, als dit in kaart is, hoe dit kon gebeuren. Maar als we kijken naar de bredere problematiek bij personen met verward gedrag, dan ben ik wel benieuwd of er een moment is waarop de minister ons als Kamer meer duidelijkheid kan geven over de aanpak omtrent de knelpunten die er wel elke keer zijn als het over ministeries en instanties heen gaat? Wanneer kunnen we dat verwachten?

Minister **Van Weel**:

We hebben een beleidsreactie op de parlementaire verkenning naar personen met verward gedrag aan uw Kamer gestuurd. Ik kijk er erg naar uit om samen met de collega's van Binnenlandse Zaken en Volksgezondheid in debat te gaan om juist deze problematiek te bespreken. Dan kunnen we daar ook wat verder op inzoomen en wat meer toekomstgericht kijken dan we in de scope van een vragenuurtje zouden kunnen doen.

Mevrouw **Michon-Derkzen** (VVD):

Ik heb ook een meisje van 11. Ik kan me eerlijk gezegd niet voorstellen wat de ouders van Sohani hebben meegemaakt dit weekend. Je krijgt kippenvel all-over. Ik wil ook graag mijn medeleven betuigen. Ik vrees dat de ouders, als ze dit zien, denken: "Waar hebben deze mensen in Den Haag het over? Ik krijg haar niet terug en ik krijg haar nooit terug." Ik zou aan de minister willen vragen wanneer we informatie krijgen over wat hier is gebeurd. Ik zal achter de schermen ook aan de Griffie vragen wanneer we het kunnen hebben over de beleidsreactie op de verkenning naar personen met verward gedrag, omdat we moeten kijken wat we hiervan kunnen leren, hoe erg het ook is, met het oog op de maatregelen die we hier moeten nemen om de risico's te minimaliseren.

Minister **Van Weel**:

In reactie op het verzoek van mevrouw Michon zeg ik nogmaals dat ik uitkijk naar het debat, want dit is iets wat we graag met uw Kamer, in gezamenlijkheid, willen aanpakken. Wij hebben daartoe een aanzet gegeven, maar ik claim geenszins dat we daarbij alle wijsheid in

pacht hebben, dus we kunnen dat debat ook gebruiken om de aanpak beter te maken.

Als het gaat om dit incident: ik vertelde al dat morgen een incidententafel bijeenkomt. Daar zit iedereen rond de tafel. Ik weet niet of daar al meteen alles helder wordt. Het zal een uitwisseling van gegevens en meldingen worden. Ik heb, denk ik, een aantal weken nodig om samen met staatssecretaris Coenradie te komen met een totaalbeeld. Dat zullen we dan in een brief naar uw Kamer sturen.

De voorzitter:

Heel goed. Tot zover dit onderwerp. Dank aan de minister van Justitie voor zijn aanwezigheid.

Vragen Timmermans

Vragen van het lid Timmermans aan de minister van Buitenlandse Zaken, bij afwezigheid van de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp, over **het bericht "Trump legt importheffingen op aan Canada, Mexico en China"**.

De voorzitter:

Dan verwelkomen wij de minister van Buitenlandse Zaken hier. Hij zal ondervraagd worden door de heer Timmermans van de fractie van GroenLinks-PvdA. Ik geef hem graag het woord.

De heer **Timmermans** (GroenLinks-PvdA):

Dank u wel, voorzitter. Dit is voor ons allemaal wel even een overgang, naar een heel ander onderwerp.

Voorzitter. President Trump doet precies wat hij voor de verkiezingen heeft aangekondigd. Hij dreigde met handelsmaatregelen en hij is begonnen met het nemen van handelsmaatregelen. Deze Kamer heeft vanaf 14 november bij herhaling aan het kabinet gevraagd: kom met een plan voor hoe we hiermee moeten omgaan. Het is nu begin februari en er ligt nog steeds geen plan. Het kabinet is op dit punt stuurloos, met verschillende uitlatingen van verschillende bewindslieden, met onduidelijkheid over de vraag of men nu voor Nederland een eigen niche wil uitbouwen met de Amerikanen of niet. Het is belangrijk om hier goed uit te komen, zeker als handelsoorlog, want als we in een handelsoorlog terechtkomen, komen er heel veel banen in gevaar, zou de Nederlandse economische groei een tik kunnen krijgen en zal iedere burger misschien wel €500 extra kwijt zijn. Ik hoop dat de minister het met mij eens is dat Europa hierin eensgezind moet optreden. We moeten schouder aan schouder tegen de Amerikanen zeggen: we willen dit niet; we vinden het niet nodig, maar als u het doet, zullen we passend reageren. Dat is volgens mij de enige manier om mogelijk te voorkomen dat we in een handelsoorlog terechtkomen. Ik ben heel benieuwd naar de reactie van de minister.

De voorzitter:

Het woord is aan de minister.

Minister **Veldkamp:**

Voorzitter. Ik vervang de minister voor Buitenlandse Handel, die op dit moment in Warschau is voor een vergadering van de Europese handelsministers, uiteraard ook om te vergaderen over precies deze kwestie: handel en handelstarieven en de mogelijke acties van de heer Trump. Dat doen ze eigenlijk al maanden. De heer Timmermans had het over 14 november. Er is al maandenlang overleg tussen de EU-ministers van Handel. Met de Europese Commissie is men daarover in gesprek. Hierover heeft ook overleg plaatsgevonden met de Tweede Kamer. Vandaag is de minister voor Buitenlandse Handel dus ook in Warschau aanwezig.

Ja, ik deel de zorg die de heer Timmermans hier neerzet, de zorg over handelstarieven en het effect op onze economische situatie en onze banen. Ja, ik kan aan de heer Timmermans bevestigen dat het alleszins het plan is, ook van de minister voor Buitenlandse Handel, om hierin als Europa eensgezind te opereren en een reactie in te plannen die eensgezind en duidelijk is. Op de precieze inhoud daarvan ga ik nu niet vooruitlopen.

De heer **Timmermans** (GroenLinks-PvdA):

Het gaat in eerste instantie, ook vandaag, over handelsmaatregelen, maar we zien dat de Amerikaanse president eigenlijk het hele internationale systeem onderuithaalt. Hij trekt het tapijt eronderuit. Alles gaat veranderen. De hele Europese Unie zal zich daartoe moeten verhouden. Dat betekent niet alleen naar handelsbeleid kijken. Het betekent ook ervoor zorgen, zoals deze Kamer ook wil, dat we onze defensie versterken. Het betekent ook dat we ervoor zorgen dat we in staat zijn om in het vacuüm te stappen dat de Amerikanen op allerlei plekken zullen veroorzaken. Welk plan heeft het kabinet? Ik vraag het voor de zoveelste keer. De Kamer heeft u keer op keer gevraagd om met een plan te komen en er ligt nog steeds geen plan. U bent stuurloos bezig. U spreekt vandaag ook mooie woorden over wat u wilt doen, maar u heeft de Kamer nog op geen enkele manier geïnformeerd over wat uw plan is. Ik hoop dus dat we op heel korte termijn van u kunnen horen hoe Nederland in het kader van de Europese Unie gaat proberen om de schade die mogelijk door het gedrag van Trump wordt veroorzaakt, te voorkomen en welke alternatieven we hebben om onze economie te schragen.

Minister **Veldkamp**:

Nederland is niet gebaat bij hogere handelstarieven en handelsoorlogen. Onze inzet blijft onderwijl wel gericht op een constructieve samenwerking met de VS. Wij zullen niet als eerste stappen zetten. Het is heel belangrijk dat we als Europa, zeker waar het gaat om handel, eensgezind met elkaar optrekken. Over dat eensgezind met elkaar optrekken zijn we met Europese collega's in gesprek. Ik ga nu niet vooruitlopen op de stappen die daarin worden voorzien, want er zijn ook nog geen Amerikaanse maatregelen richting de EU aangekondigd, maar daar wordt zeker op voorbereid en daarvoor geldt een Europese regie. De EU zal reageren als er extra tarieven op Europese goederen komen. Nogmaals, we zijn erover in gesprek. Op dit moment is mevrouw Klever, de minister voor Buitenlandse Handel, daarover met haar Europese collega's in gesprek in Warschau.

De heer **Timmermans** (GroenLinks-PvdA):

Met uw welnemen, voorzitter, spreek ik de minister nu ook aan als minister van Buitenlandse Zaken. Hier is meer aan de hand dan alleen tarieven en handel. Als Oekraïne voor iets moet tekenen wat niet leidt tot de nederlaag van Poetin, als we ons moeten bezighouden met de vraag of een deel van het Koninkrijk Denemarken moet worden afgestaan aan de Verenigde Staten, als er op allerlei andere fronten conflicten dreigen te ontstaan met de Verenigde Staten, dan is het zeer urgent dat Europa laat zien dat we hier eensgezind in zijn, dat we ons niet laten wegdrukken en dat we ook solidair zijn met de Europese landen die hier mogelijk grote schade van ondervinden, Denemarken als eerste. Denemarken en Finland, landen die toch altijd extreem zuinig zijn geweest, zeggen nu: als daar meer geld vanuit Europa voor nodig is, zijn wij bereid die stap te zetten. Ondertussen weet deze Kamer nog steeds niet hoe de Nederlandse regering daarin staat. Ik vermoed dat dit komt doordat u gewoon intern verdeeld bent op dit punt. Maar verdeeldheid en stuurloosheid kunnen we ons in deze tijd niet permitteren. Ik vraag u dus nogmaals om op korte termijn met een plan naar de Kamer te komen, zodat Nederland de capaciteit krijgt om fatsoenlijk door deze enorm ingewikkelde tijd te navigeren. Nu ligt er niks. U bent stuurloos. Ik vind dat onaanvaardbaar.

Minister **Veldkamp**:

Ik werp de notie dat we stuurloos zijn verre van me. We denken wel degelijk na en hebben al maanden nagedacht en overleg gepleegd, ook met de Kamer, over hoe met het fenomeen

van een disruptieve Amerikaanse president om te gaan. De nieuwe Amerikaanse president denkt niet in termen van verdragen en vrijhandel, zoals de heer Timmermans als geen ander zal beseffen; hij denkt in termen van macht en machtsuitoefening. Hij gaat allerlei dossiers verbinden en we zullen ons dus moeten instellen op onzekerheid. Ik kan alomvattende plannen maken, zoals de heer Pronk dat vroeger deed, maar daarmee kan ik de realiteit niet vatten. Zoals ik eerder in de Kamer heb gezegd, denk ik dat we niet opgewonden moeten zijn. We hebben geen relatie met een persoon. We hebben een relatie met de VS en die is heel belangrijk op het gebied van nationale veiligheid en op het gebied van economische betrekkingen. We zullen te maken krijgen met een wereld waarin het ruiger weer is en niet iedereen volgens de geldende spelregels opereert. Dat geldt dus ook voor het thema dat de heer Timmermans heeft aangesneden, namelijk handel en handelstarieven. Mocht het tot tarieven op Europese goederen komen, dan zal Europa daarop reageren. En dan is het de inzet van dit kabinet om daar ook als EU op te reageren.

De heer **Jetten** (D66):

Een handelsoorlog raakt Nederlandse consumenten en ondernemers keihard in de portemonnee. Daar moeten we dus als Europa sterk en eensgezind in optreden. Dan helpt het niet als ministers Klever en Beljaarts op eigen houtje naar de VS gaan en dwars door de Europese aanpak heen marcheren. Ik ga er dan ook van uit dat de minister van Buitenlandse Zaken erop toeziet dat het kabinet in het Europese belang handelt. Mijn vraag aan de minister is: als Trump een handelsoorlog start met zo'n beetje iedereen in de wereld, wanneer gaan we dan voor onszelf zorgen? Wanneer gaan we de kansen pakken die vrijhandel aan de Europese Unie en Nederlandse ondernemers biedt? Wat gaat het kabinet doen om het Mercosur-verdrag zo snel mogelijk te ratificeren en die vrijhandel met Latijns-Amerika, maar wat mij betreft ook met Mexico en Canada, beter van de grond te krijgen, zodat Nederlandse ondernemers geld kunnen verdienen in de rest van de wereld?

Minister **Veldkamp**:

Ik vind het juist heel goed dat ministers Beljaarts en Klever zelf naar de VS reizen en daar ook zelf een nieuwe Amerikaanse administratie engageren. Dat doen ze ook binnen het kader van wat we in Europa afspreken en hoe we het Europese beleid vormgeven, juist omdat dat zo'n stevig kader biedt en omdat de bevoegdheden op het gebied van internationale handel ook bij de Europese Unie zijn belegd. Dat beseffen zij ook als geen ander.

Wat betreft Mercosur, dat de heer Jetten aansnijdt, geldt dat we ieder handelsakkoord op zijn merites zullen beoordelen. Dat zal bij het Mercosur-verdrag niet anders zijn. Mevrouw Klever heeft de Kamer op 16 december per brief geïnformeerd over het verdere proces daaromtrent. Eerst legt de Europese Commissie naar verwachting de definitieve teksten van het EU-Mercosur-akkoord nog ter besluitvorming voor aan de Raad. We gaan die groep bestuderen. De Kamer zal dit voorjaar de kabinetsappreciatie op basis van die specifieke teksten ontvangen. Die appreciatie ontvangt u dus nog. Dat wil ik hierover zeggen.

Dan over handel, een handelsoorlog en de opmerking van de heer Trump. Nogmaals, mocht het tot extra tarieven op Europese goederen komen, dan zal Europa daarop reageren. De Kamer zal goed begrijpen dat het richting de VS qua onderhandelingstechniek weinig zin heeft om wat daar dan precies in wordt besloten hier al op tafel neer te leggen.

De heer **Boswijk** (CDA):

Het is inderdaad niet verstandig om al je kaarten meteen op tafel te leggen. Maar het zou wel verstandig zijn om duidelijk een gesloten Europees front te laten zien en duidelijk te laten zien waar jouw punt op de horizon is. Ik zie helaas toch een rode lijn, namelijk continu een afwachtende houding. In sommige gevallen sluiten we ons zelfs niet aan bij de koplopers, maar gaan we ons steeds meer aansluiten bij de hekkensluiters. Dat is men niet van Nederland gewend wat betreft de steun aan Oekraïne of investeringen in Defensie. We

hebben vorige week met deze minister ook een debat gehad over de informele Europese Raad. Premier Schoof kon er door ziekte helaas niet heen. Daar heb ik alle begrip voor. Maar we laten ons dan vervangen door Luxemburg, de hekkensluis wat betreft de NAVO-norm. Wat zegt de Luxemburgse premier? "Het is belangrijk dat we die 2% halen." Wij halen die 2% al. Het gaat over de stap hierna. Ik deel dus de zorg van collega Timmermans dat we continu terughoudend zijn. Ik wil daarom ook een appel doen op deze minister om de voortrekker te worden, ook als het gaat over die handelsoorlog. Ik wil hem ook oproepen om gelijkgestemden te zoeken, bij voorkeur bij de Scandinavische landen en de Oost-Europese landen.

Minister **Veldkamp**:

Met landen die de heer ... Sorry.

De **voorzitter**:

Boswijk.

Minister **Veldkamp**:

De heer Boswijk. Ik moet als geen ander weten dat het de heer Boswijk betreft en niet de heer Krul.

We hebben ook heel veel contact met de landen die de heer Boswijk noemt. Ik tel daar de Baltische staten bij op. Ik kom bijvoorbeeld net uit een werklunch met de Estische minister. We trekken daar zeer gelijkgezind mee op. Als Nederland zijn we in Europa een voortrekker, bijvoorbeeld op het punt van de interne markt, het uniform maken van de kapitaalmarkt, Justitie en Binnenlandse Zaken, het versneld uitvoeren van elementen van het Asiel- en Migratiepact en de EU-sancties tegen Rusland. In tal van dingen zijn wij een voortrekker. Wij zijn ook een land dat een zeer actieve rol speelt in de EU op het punt van mogelijke maatregelen van de EU richting de VS mocht de heer Trump tarieven instellen, ook gezien onze handelsbelangen en de rol van Nederland als distributieland. Mevrouw Klever is daar als minister voor Buitenlandse Handel buitengewoon actief mee bezig.

Mevrouw **Kamminga** (VVD):

Ik wil toch wel even het warme betoog van mijn collega voor Mercosur ondersteunen. Ik wil toch ook aan de collega's hier in de Kamer die dit nog niet steunen en wel hier een warm pleidooi komen houden, vragen dat in die context te blijven zien. Maar het is waar; we vragen al maanden aan minister Klever om met een visie te komen, want we lopen echt achter de feiten aan. Het is niet alsof we nog maar net weten dat China een assertief economisch beleid voert. Het is ook niet alsof Trump zijn ideeën geheim heeft gehouden. De vraag is dan ook: wanneer komt dit kabinet nou eindelijk met die visie? Met welk mandaat en met welk verhaal zit ze daar in die EU-Raad? Dat is in ieder geval toch wel het minste wat we als Kamer zouden mogen verwachten.

Minister **Veldkamp**:

Ik heb uitgelegd dat de minister voor Buitenlandse Handel een actieve rol speelt in de EU-ministerraad. Ik kan daar zelf ook van getuigen, want dat hoor ik ook terug van mijn collega's van Buitenlandse Zaken en Europese Zaken. Nederland speelt daar zijn rol en is daar niet bang voor. Nederland is een belangrijk handelsland en speelt ook een rol in de internationale handel, bijvoorbeeld als het gaat om het Europese handelsverdrag met Mexico, maar ook nu op het gebied van de mogelijke Amerikaanse tarieven op Europese goederen. Dat was namelijk het onderwerp dat de heer Timmermans hier vandaag aansneed. De heer Trump heeft op die manier ook tarieven aangekondigd voor Canada en Mexico. Die zijn nu uitgesteld. Hij heeft ook tarieven aangekondigd op Chinese goederen en die zijn nu ingegaan.

De heer **Dassen** (Volt):

In een veranderende wereld, die steeds ruiger wordt en waarin steeds meer het recht van de sterkste gaat gelden, is er op het America-Firstbeleid maar één antwoord mogelijk. Dat is een verenigd Europa. Ik hoor de minister nu een paar keer zeggen dat de voorbereidingen in volle gang zijn, maar we zien ook dat Trump op een andere manier in dit soort handelsoorlogen wil zitten. Hij verbindt namelijk allerlei zaken met elkaar. Dat zien we nu ook met Canada en Mexico. Ik wil van de minister weten of de Europese Unie voldoende op deze manier hiernaar gekeken heeft en of ze zelf ook in staat is om dit soort zaken met elkaar te verbinden of los te halen, om zo te voorkomen dat wij dadelijk iets moeten inleveren om een handelsoorlog te voorkomen, zij het Oekraïne, zij het Groenland of zij het wat anders.

Minister **Veldkamp**:

Dat is precies wat ik ook zelf al maanden in Brussel zeg. President Trump zal niet alleen disruptief en transactioneel optreden, oftewel "voor alles hoort wat", maar zal ook talloze thema's verbinden. Daarop moeten niet alleen de EU en de EU-lidstaten zijn ingesteld, maar ook de Europese Commissie. Ik heb dat pas nog eens een keer duidelijk gemaakt aan bepaalde Europese functionarissen, die nog steeds in hun kokers zaten te denken. Dus de Europese instellingen moeten daar soms nog een slag in maken. Maar als het hier gaat over handel en handelstarieven, kan ik zeggen: mocht het tot extra tarieven op Europese goederen komen, dan is het belangrijk dat de EU robuust, de-escalierend en proportioneel reageert, op een manier die heel duidelijk is en die heel duidelijk maakt hoe de zaken staan. Dan willen we eensgezind optreden, dus ook met een duidelijke Europese regie. Dat is precies waarom de minister voor Buitenlandse Handel zich op dit moment in Warschau, in vergadering met de Europese collega's, bevindt.

De heer **Dassen** (Volt):

Op het eerste punt zit precies mijn zorg. Ik hoop dat de minister die nog iets verder weg kan nemen. Is de Europese Commissie in staat om creatief genoeg te denken? Hebben wij zelf scherp welke afhankelijkheden de Verenigde Staten van Europa hebben, zodat we eventueel daarop kunnen handelen? Hebben wij scherp genoeg wat we met elkaar kunnen verbinden als Trump dat richting ons ook doet? Mijn vraag aan deze minister is of Europa daar ook voldoende oog voor heeft. Kunnen wij bijvoorbeeld ook nadenken over de economische en de politieke macht, die in de Verenigde Staten steeds meer verbonden zijn? Kunnen we er bijvoorbeeld ook onderzoek naar doen of dat wel volgens de juiste regels is? Want daar hebben we in Europa ook instrumenten voor.

Minister **Veldkamp**:

De heer Dassen legt de vinger op een zere plek. Vanuit een pro-Europese partij als Volt vind ik dat heel interessant, want ik ervaar de Europese instellingen vaak wel als log, langzaam en verkokerd. Die instellingen hebben niet altijd de cultuur om zich erop in te stellen om verschillende thema's met elkaar te verbinden, zoals de heer Trump doet, en daar adequaat op te reageren. Ik denk dat wat dat betreft de creativiteit vaak veel meer van de lidstaten komt: hoe denken we daarover na, hoe verbind je thema's, hoe ga je daarmee om? Dat is ook iets wat we als lidstaat typisch inbrengen. Jongens, wij zijn als lidstaat eigenlijk redelijk goed gecoördineerd, is mijn ervaring, vergeleken met andere EU-lidstaten. We hadden vanmorgen ook weer een onderraad van de ministerraad over Europese zaken. We zijn vrij goed gecoördineerd als je het vergelijkt met bijvoorbeeld een grote lidstaat als Duitsland. Het is zaak om goed gecoördineerd te opereren. We willen ook dat de instellingen van de EU samen met de lidstaten hier goed gecoördineerd in optrekken.

Mevrouw **Bikker** (ChristenUnie):

We wisten wat Trump ging doen. We wisten natuurlijk niet precies welke maatregelen hij zou nemen, maar wel dat hij er stevig in zou gaan, dat hij de koers om zou gooien en dat wij de boeggolven zeker zouden meemaken. Het laatste wat je dan moet doen, is aankleven. Het eerste wat je moet doen, is een clever, streetwise beleid formuleren. Juist op dat punt: we

zien dat USAID de hulpbedragen enorm omlaag schroeft. We zien dat in de schuren in Ethiopië het zaad klaarligt om te worden uitgedeeld in de dorpen, maar dat dit niet meer gebeurt. Dan weten we dat er daar over een paar maanden een hongersnood volgt. We weten dat instabiliteit op het continent Afrika hier gevolgen heeft. Dus ik vraag het kabinet: wees clever en kijk vooruit, of het nu gaat om ontwikkelingssamenwerking of om de handelsakkoorden. Schiet nou op met een echte visie en zorg dat we rond ontwikkelingshulp een stap vooruit gaan zetten in plaats van dat we alleen maar achteruitgaan en onderhandelen, praten en praten.

Minister Veldkamp:

We hebben voldoende visie en we spreken met andere Europese collega's over hoe met een Trump-administratie om te gaan. Ik kijk er wel echt voor uit om hier megafoondiplomatie over de Trump-administratie te gaan bedrijven. Ik kan iedere dag gaan zeggen "dit of dat is een schande", maar ik kijk vooral naar wat effectief is. Effectief is om nu met Europese partners in gesprek te zijn, zoals de minister voor Buitenlandse Handel dat nu doet in Warschau, en te kijken hoe je je verder voorbereidt, mochten er handelsmaatregelen komen. Dat geldt ook voor andere beleidsterreinen. Het is effectief om af te stemmen in de EU en te kijken hoe je zal reageren wanneer de nood aan de man is wat dat betreft, en niet meteen alle kaarten op tafel te leggen in het openbaar.

De heer Vermeer (BBB):

Wat ons betreft is het heel goed dat het kabinet ministers stuurt om rechtstreeks te praten met de Trump-administratie. De minister noemde al dat Trump denkt en handelt vanuit macht. Daar kunnen we van alles van vinden, maar het ontvangen van illegale migranten door Colombia en het versterken van de grenscontrole door Mexico geeft in ieder geval wel aan dat deze strategie op zijn minst voor de korte termijn zeer effectief is. Dat lijkt ons effectiever dan kopjes thee drinken of oeverloos praten in Europa om het eerst met elkaar eens te worden. Ik wil de minister graag vragen wat wij hier als Nederland en als Europa van kunnen leren, want de tijden van alles altijd maar in goed overleg proberen te doen, lijken voorbij, in ieder geval in de internationale situatie.

Minister Veldkamp:

Ik vind het een interessante van de heer Vermeer. Ik denk dat we de wereld moeten nemen zoals die is en dat we dat realistisch moeten beseffen. Het staat ook letterlijk in het regeerprogramma dat we een realistische inschatting willen hebben en realistisch buitenlandbeleid willen voeren ten opzichte van de krachtenvelden die er in de wereld zijn. Het is een onrustige wereld. Het is een wereld vol onrust, oorlog en onzekerheid en dat gaat ook niet morgen weg. Ik heb hier eerder in de Kamer gezegd: het is als een orkest zonder dirigent; er zijn meer protagonisten dan partners en niet iedereen speelt meer volgens de geldende spelregels, ook westerse partners niet.

De VS willen de internationale spelregels wijzigen omdat ze menen — althans een groot deel van de Amerikaanse kiezers; de heer Trump heeft een ruim mandaat gekregen — dat die regels zich tegen hen zijn gaan keren, zowel op handelsgebied, economisch, als op veiligheidsgebied. Trump meent dat de status quo is geëxporteerd door opkomende grootmachten als China en dergelijke. Dat is allemaal heel interessant. Daar kunnen we eindeloos op reflecteren. Maar wat in ieder geval van belang is — en dat is mijn antwoord aan de heer Vermeer — is: we nemen de wereld zoals die is. Die zal keihard zijn, het zal er ruig aan toe gaan en dat zal ons regelmatig uit onze comfortzone halen. Het betekent ook dat wij ons niet kunnen wentelen in ons eigen gelijk. Wij zullen moeten kijken wat de Amerikaanse administratie doet, wat China doet, wat tal van andere landen doen en hoe wij ons daartoe gaan verhouden.

De heer Omtzigt (NSC):

We hopen natuurlijk dat er geen handelsoorlog komt. Het is ook belangrijk dat de

Nederlandse ministers zowel in Polen als in de VS actief zijn. Maar de kans dat die er komt, is vrij realistisch. Wij weten natuurlijk dat er in Brussel gewoon lijsten klaarliggen van welke tarieven Europa zal opleggen aan welke sectoren en bedrijven. We weten ook dat landen als Frankrijk en Duitsland buitengewoon actief zullen zijn om ervoor te zorgen dat hun belangrijke industrieën het minst getroffen worden. Heeft Nederland genoeg inzage en genoeg inspraak in die lijsten om te weten dat essentiële sectoren van Nederland, of dat nou de landbouw of de chipsector betreft, niet disproportioneel geraakt zullen worden door de keuzes die de Europese Commissie maakt als er een handelsoorlog komt en er tit-for-tatmaatregelen genomen worden?

Minister Veldkamp:

In antwoord op de heer Omtzigt: voor de VS weten we dat niet maar daar vraagt de heer Omtzigt ook niet naar. We weten niet waar de VS mee komen. Voor Europa weten we dat wel. We weten waar de Commissie aan denkt. We treden ook samen op, onder regie van de Commissie en het voorzitterschap. Het is ook wel essentieel dat Nederland, zelf ook een handelsland, zijn handelsbelangen en economische belangen beschermt. Dat zijn ook telkens thema's op economisch gebied die wij bij de Commissie en bij de collega's in de Raad onder de aandacht brengen. Wel blijft overeind dat wij als totaliteit het meeste baat zullen hebben op handelsgebied door samen te staan, samen een vuist te maken en eensgezind op te treden. We gaan niet als eerste een stap zetten maar we zijn wel voorbereid. We zijn niet naïef, zoals mevrouw Klever ook heeft gezegd. We gaan antwoorden wanneer dat nodig is.

De voorzitter:

De laatste vraag van vandaag: de heer Timmermans, GroenLinks-PvdA.

De heer Timmermans (GroenLinks-PvdA):

De minister heeft zojuist omschreven wat in het Duits een Zeitenwende wordt genoemd, namelijk tijden die fundamenteel veranderen. De minister heeft niet geantwoord op verschillende vragen van collega's. Kom met een plan hoe Nederland hiermee om moet gaan! De Nederlandse economie is een zeer open economie. Wij zijn sterk afhankelijk van internationale handel. Wij zijn sterk afhankelijk van de internationale rechtsorde. Ik vind het niet meer dan normaal dat het kabinet met een plan komt om te laten zien hoe wij in deze onzekere tijden opereren. Op dit moment vind ik dit kabinet stuurloos. Ik herhaal dat. Ik verwacht van dit kabinet een plan en ik zal bij de regeling van werkzaamheden ook een debat aanvragen om hier eens fundamenteel over te kunnen praten. Er staan enorme belangen op het spel en die vragen om een masterplan van de kant van de Nederlandse regering.

Minister Veldkamp:

De heer Timmermans en ik zijn het met elkaar eens dat er enorme belangen op het spel staan. Tegelijkertijd schuurt het als hij vraagt om nationale plannen, terwijl hij tegelijkertijd verwacht dat wij Europees eensgezind samen optreden. Eensgezind samen optreden betekent dat we onze inbreng, wat Nederland vindt, wat Nederland zo belangrijk vindt, in dat Europese spel inbrengen en dat we niet iedere handelsoverhandelingspartner buiten de Europese Unie inzicht geven in wat de lidstaatplannen daarin zijn. We moeten daar eensgezind in optreden, onder Europese regie. Dat is waar mevrouw Klever op dit moment in Warschau aan werkt. Het heeft geen zin als ik in de Kamer zeg, of zij voor de camera daar, wat precies de Nederlandse plannen zijn als dat nog niet in Europees verband voorligt.

De voorzitter:

Tot zover. Dank aan de minister. Fijn dat u bij ons was. Tot zover het vragenuurtje. Ik schors tot 15.00 uur en dan gaan we stemmen.

De vergadering wordt van 14.55 uur tot 15.02 uur geschorst.

